

Sygn. akt II PZ 12/18

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa H. K.
przeciwko Bank [...] Spółce Akcyjnej w W.
o odszkodowanie, zamieszczenie informacji w świadectwie pracy, odsetki
ustawowe,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 czerwca 2018 r.,
zażalenia powoda na wyrok Sądu Okręgowego w W.
z dnia 13 lutego 2018 r., sygn. akt XXI Pa [...], XXI Pz [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do rozpoznania
Sądowi Okręgowemu w W., pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 października 2017 r., sygn. akt VII P [...], Sąd Rejonowy –
Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. zasądził od pozwanego Banku [...] S.A. w W. na rzecz powoda H.K. 60.666,90 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę z odsetkami ustawowymi od 25 marca 2016 r. do dnia zapłaty; 377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; wyrokowi nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 30.685,67 zł; zobowiązał pozwanego do zamieszczenia w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku w niniejszej

sprawie w świadectwie pracy powoda informacji, że rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę; nakazał ściągnąć od Banku [...] S.A. w W. na rachunek Skarbu Państwa Kasy Sądu Rejonowego w W. kwotę 3.033 zł tytułem nieuiszczonej opłaty stosunkowej od zasądzzonego roszczenia głównego.

Sąd ustalił, że powód pracował w pozwanym banku na podstawie umowy o pracę od 1 sierpnia 2001 r. na czas nieokreślony; ostatnio zajmował stanowisko dyrektora Departamentu [...] z wynagrodzeniem 30.685,67 zł brutto miesięczne. Pismem z 22 grudnia 2015 r. powód wypowiedział umowę o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który miał upłynąć 31 marca 2016 r. Pismem z 7 stycznia 2016 r. (doręczonym 25 stycznia 2016 r.) pozwany rozwiązał umowę z powodem bez wypowiedzenia z powodu umyślnego naruszenia art. 100 § 2 pkt 4 - 5 k.p., postanowień § 29 Regulaminu Pracy Banku i Standardów Bezpieczeństwa Informacji w Banku przez bezprawne skopiowanie plików zawierających informacje stanowiące tajemnicę Banku na prywatny nośnik USB, co bezpośrednio narażało Bank na poniesienie dużej szkody.

Sąd Rejonowy stwierdził, że z materiału dowodowego sprawy, poza treścią zawartą w piśmie rozwiązującym umowę powoda bez wypowiedzenia, nie doszło do wyjaśnienia powodowi bliżej i w sposób bardziej konkretny, przyczyn rozwiązania umowy o pracę. Strona pozwana wskazała w odpowiedzi na pozew konkretne i pełne przyczyny rozwiązania umowy z powodem i to one powinny być podane w piśmie rozwiązującym umowę o pracę z powodem. Przyczyny rozwiązania umowy o pracę z powodem, wskazane w formie pisemnej są niewystarczające i zbyt enigmatyczne. Z powodu naruszenia formalnoprawnego (art. 30 § 4 k.p.), Sąd Rejonowy nie analizował zasadności przyczyn rozwiązania z powodem umowy o pracę i zasądził na rzecz powoda na podstawie art. 60 k.p. odszkodowanie z odsetkami ustawowymi na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. od daty doręczenia pozwu.

Powyższy wyrok apelacją zaskarżyła strona pozwana. Powód zaskarżył zażaleniem postanowienie kosztowe zawarte w wyroku Sądu pierwszej instancji.

Wyrokiem z 13 lutego 2018 r., sygn. akt XXI Pa [...] i XXI Pz [...], Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w W. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do

ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach w postępowaniu apelacyjnym i zażaleniovym.

Według Sądu Okręgowego nie została rozpoznana istota sprawy, dlatego zostały spełnione przesłanki do wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego, określone w art. 386 § 4 k.p.c. Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z dnia 10 października 2017 r., II PZ 17/17, że rozpoznanie istoty sprawy oznacza zbadanie materialnej (istotnej) podstawy żądania pozwu oraz merytorycznych zarzutów pozwanego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22) i oceniając zaskarżone orzeczenie stwierdził, że w toku rozpoznawania sprawy nie doszło do wykonania powyższych czynności.

Według Sądu drugiej instancji w rozpatrywanej sprawie niemożliwa jest kontrola instancyjna orzeczenia, zarówno z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd Rejonowy, jak i równolegle z uwagi na sposób sporządzenia uzasadnienia. Zdaniem Sądu Okręgowego uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów określonych w art. 328 § 2 k.p.c. w stopniu uniemożliwiającym jego kontrolę instancyjną. Uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawiera prawidłowych ustaleń faktycznych i jakkolwiek wskazuje na dowody, które stanowiły podstawę rozważań, to nie zawiera żadnego odniesienia do tych dowodów - w szczególności do dowodów osobowych, przez wskazanie, jakie okoliczności, poza wynikającymi z treści pisemnego oświadczenia pracodawcy, Sąd ustalił na ich podstawie. Brak jest też rozważań w zakresie oceny tych dowodów, tj. wskazania, którym dowodom sąd orzekający dał wiarę, a którym - odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Sąd drugiej instancji nie mógł merytorycznie orzekać co do roszczenia objętego żądaniem pozwu z uwagi brak wyczerpujących ustaleń faktycznych oraz lakoniczną ocenę materiału dowodowego, sprowadzającą się do niezwykle ogólnych stwierdzeń. Sąd Rejonowy wprawdzie uwzględnił powództwo, jednak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie przedstawił żadnego uporządkowanego wywodu, który pozwoliłby odtworzyć tok rozumowania co do ustalenia podstawy faktycznej żądania oraz co do zastosowania prawa materialnego. Lakoniczne, wręcz szczątkowe ustalenia Sądu Rejonowego, sprowadzają się jedynie do stwierdzenia, że wskazana powodowi

przyczyna rozwiązania z nim umowy o pracę jest niekonkretna. Sąd Rejonowy nie poczynił jednak żadnych rozważań w tym zakresie, a uzasadnienie zaskarżonego wyroku wątpliwości tych nie wyjaśnia. W uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji zostały poczynione bowiem ustalenia w oparciu jedynie o część zgromadzonego materiału dowodowego i do tego powołanego w sposób zbiorczy, co uniemożliwia ocenę prawidłowości poczynionych ustaleń. Brak jest informacji, jakim dowodom Sąd Rejonowy przyznał walor wiarygodności, a jakie uznał za niewiarygodne i dlaczego. Większość przeprowadzonych dowodów nie znalazła odzwierciedlenia w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji. Uniemożliwiało to odniesienie się przez Sąd drugiej instancji do poczynionych rozważań i orzeczenie o istocie sprawy. Sąd Rejonowy – odnosząc się do wskazanej powodowi przyczyny rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia – w sposób dowolny uznał, że przyczyna ta jest niekonkretna. Opierając się wyłącznie na treści pozwu oraz przesłuchaniu powoda, uznał, że oświadczenie pracodawcy jest niekonkretnie i na tej podstawie uwzględnił powództwo, pomijając całkowicie pozostały materiał dowodowy zgromadzony w sprawie. Nie wyjaśnił, dlaczego przedstawionym przez pozwanego dowodom nie przyznał waloru wiarygodności. Według Sądu drugiej instancji pracodawca wskazał w oświadczeniu, jakich naruszeń dopuścił się powód i jakie przepisy w związku z tym naruszył. Wprawdzie pozwana nie wskazała daty zarzucanego naruszenia, to jednak fakt ten automatycznie nie może przesądzać o niekonkretności zarzucanego powodowi naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. Ustalenie, że powód nie miał świadomości co jest mu zarzucane, nastąpiło wyłącznie na podstawie dowodu z przesłuchania powoda. Sąd nie wskazał przy tym, z jakich przyczyn twierdzeniom powoda w tym zakresie dał wiarę i nie skonfrontował tych twierdzeń z zebrany materiał dowodowy, ani też z zasadami doświadczenia życiowego, które muszą być przywołane w takim przypadku w kontekście zarówno zajmowanego przez powoda stanowiska oraz stopnia jego wiedzy o zasadach funkcjonowania pracodawcy i specyfice prowadzonej przez pracodawcę działalności. Sąd pierwszej instancji pomimo zgłaszanego w tym zakresie zarzutu, w ogóle nie rozważył przekroczenia przez pozwaną terminu do złożenia powodowi oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia określonego w art. 52 § 2 k.p.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy polecił ustalenie podstawy faktycznej żądania - z uwzględnieniem zarzutów podniesionych przeciwko żądaniu pozwu i odniesienie się do treści tych zarzutów, omówienie przeprowadzonych w sprawie dowodów oraz dokonanie subsumcji ustalonego stanu faktycznego do konkretnych norm prawa materialnego, a następnie dokonanie oceny, czy w świetle tych norm roszczenie zasługuje na uwzględnienie. Powyższe ustalenia i rozważania powinny przy tym znaleźć wyraz w uzasadnieniu wyroku sporządzonym zgodnie z wymogami art. 328 § 2 k.p.c.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego powód zaskarżył zażaleniem do Sądu Najwyższego zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że w sprawie nie została rozpoznana jej istota, co uzasadniało wydanie rozstrzygnięcia kasatoryjnego, podczas gdy Sąd pierwszej instancji orzekł w całości zgodnie z żądaniem pozwu, co w niniejszej sprawie prowadzi do konkluzji, że sprawa została w całości rozpoznana co do istoty.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W. z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego.

W odpowiedzi na zażalenie strona pozwana wniosła o oddalenie zażalenia oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 386 § 2 i 4 k.p.c. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed tym sądem i zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością, nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji oraz gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Sąd Najwyższy, rozpoznając zażalenie

przysługujące na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., bada wyłącznie poprawność zastosowania art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. przez sąd drugiej instancji, a więc wystąpienie choćby jednej z alternatywnie ujętych w tym przepisie przesłanek uchylenia wyroku, to jest nieważności postępowania, nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo istnienia konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Chodzi więc o to, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy okoliczności są tymi, które w świetle art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. usprawiedliwiają wydanie wyroku kasatoryjnego zamiast reformatoryjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2017 r., II PZ 17/17).

Przyczyną uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji, wskazaną w zaskarżonym wyroku nie było istnienie nieważności, ani konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, ale tylko nierozpoznanie istoty sprawy oraz niespełniające wymogów formalnych uzasadnienie.

Wprawdzie uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji jest faktycznie wyjątkowo lakoniczne, pomijające całkowicie zarzuty do pracy powoda, a także argumenty zawarte w odpowiedzi na pozew, a rozstrzygnięcie sprawy jest zaskakujące, także w aspekcie przeprowadzonego postępowania dowodowego (nie wiadomo, w jakim celu Sąd przesłuchał dwunastu świadków, skoro *a priori* uznał podaną przyczynę rozwiązania stosunku pracy za niekonkretną), jednak – w ocenie Sądu Najwyższego – doszło do rozpoznania istoty sprawy. Jak wynika z odpowiedzi na pozew zarzucono powodowi nielegalne skopiowanie na tydzień przed złożeniem wypowiedzenia 114 plików, stanowiących tajemnicę bankową, w prawdopodobnym celu wykorzystania tych informacji u nowego pracodawcy. W decyzji o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia nie wskazano jednak żadnej daty tych czynności, co umożliwiło powodowi twierdzenie, bezkrytycznie zaaprobowane przez Sąd pierwszej instancji, że nie wie, o jakie pliki chodzi. Na tej podstawie Sąd Rejonowy uznał, że decyzja pracodawcy naruszała wymagania formalne rozwiązania stosunku pracy, implikujące zasądzenia odszkodowania z art. 56 k.p.

Zdaniem Sądu Najwyższego, mimo kontrowersji odnośnie do takiego rozstrzygnięcia sprawy, doszło do rozpoznania jej istoty, co znalazło wyraz w krótkim uzasadnieniu.

Gdyby Sąd drugiej instancji dokonał odmiennej oceny zarzutów, argumentów i dowodów, nic nie stoi na przeszkodzie, aby wydał wyrok reformatoryjny. Celem wprowadzenia do obrotu prawnego art. 394¹ k.p.c. było przyspieszenie postępowania, którego długość negatywnie była oceniana przez ustawodawcę. Powoduje to większą odpowiedzialność Sądów drugiej instancji za poprawność merytorycznych rozstrzygnięć i częstą konieczność kompleksowego osądu sprawy. Taka sytuacja wystąpiła w niniejszym postępowaniu.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 14 lutego 2018 r. w sprawie I UZ 4/18 (LEX nr 2455738) przypomniał, że funkcją art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest wymuszenie merytorycznego orzekania przez sądy odwoławcze, procedujące w ramach modelu apelacji pełnej. Na tym polega model apelacji pełnej, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę od nowa i może dokonać całkowicie odmiennych ustaleń faktycznych oraz całkowicie odmiennej oceny materiału dowodowego od tych dokonanych przez sąd pierwszej instancji, co w żadnym razie nie oznacza pozbawienia stron jednej instancji merytorycznej.

Ze wskazanych powyżej względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.